

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2005/4
Karar Sayısı : 2005/7
Karar Günü : 18.1.2005
R.G. Tarih/Sayı: 17.5.2005 / 25818

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN : Kartal 1. İş Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU : 17.7.1964 günlü, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'nun 120. maddesinin 5198 sayılı Yasa ile eklenen üçüncü fıkrasının, Anayasa'nın 10., 11., 60., 61. ve 138. maddelerine aykırılığı savıyla iptali istemidir.

I- OLAY

Sosyal Sigortalar Kurumu'na tabi olarak çalışmaya başlayan davacının sigortalılık süresi içinde aldığı yaş tahsisi kararının, yaşlılık aylığı bağlanmasında dikkate alınmaması üzerine açtığı davada, itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırılığı savını ciddi bulan Mahkeme, iptali istemiyle başvurmuştur.

III- YASA KURALLARI

A- İtiraz Konusu Yasa Kuralı

506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'nun itiraz konusu kuralı da içeren değişik 120. maddesi şöyledir:

"Madde 120.- İş kazalarıyla meslek Hastalıkları Sigortasının uygulanmasında, hak sahiplerine bağlanacak gelirler sigortalılara ödenecek sermayelerin hesabında, iş kazasının olduğu veya melek hastalığının hekim raporu ile ilk defa tespit edildiği tarihte nüfus kütüğünde kayıtlı bulunan doğum tarihleri esas tutulur.

Malullük, yaşlılık ve Ölüm Sigortalarına ilişkin yaş ile ilgili hükümlerin uygulanmasında, sigortalıların ve hak sahibi çocuklarının, sigortalının yürürlükten kaldırılmış ve 5417 ve 6900 sayılı Kanunlara veya bu kanuna tabi olarak ilk defa çalışmaya başladığı tarih nüfus kütüğünde kayıtlı bulunan doğum tarihleri, sigortalının sigortaya tabi olarak ilk defa çalışmaya başladığı tarihten sonra doğan çocuklarının da nüfus kütüğüne ilk olarak yazılan doğum tarihleri esas tutulur.

İş kazalarıyla meslek hastalıkları, malullük, yaşlılık ve ölüm sigortasından gelir ve aylık tahsisleri ile sermaye değerinin hesabında, iş kazasının olduğu veya meslek hastalığının hekim raporuyla ilk defa tespit edildiği veya sigortalıların yürürlükten kaldırılmış 5417 ve 6900 sayılı kanunlara veya 506 sayılı Kanun ile diğer sosyal güvenlik kurumlarına tâbi olarak ilk defa çalışmaya başladığı tarihten sonraki yaş tashihi dikkate alınmaz.

Nüfus kayıtlarında doğum ay ve günleri yazılı olmayanlar 1 Temmuzda doğum ayı yazılı olup da günü yazılı olmayanlar o ayın 1'inde doğmuş sayılır."

B- Dayanılan Anayasa Kuralları

Başvuru kararında, Anayasa'nın 10., 11., 60., 61. ve 138. maddelerine dayanılmıştır.

IV- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi uyarınca Mustafa BUMİN, Haşim KILIÇ, Sacit ADALI, Fulya KANTARCIOĞLU, Ahmet AKYALÇIN, Mehmet ERTEN, Mustafa YILDIRIM, Cafer ^aAT, Fazıl SAĞLAM, A. Necmi ÖZLER ve Serdar ÖZGÜLDÜR'ün katılmalarıyla 18.1.2005 günü yapılan ilk inceleme toplantısında, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine oybirliğiyle karar verilmiştir.

V- ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru kararı ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu yasa kuralı, dayanılan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Başvuru kararında, itiraz konusu üçüncü fıkranın, yargı kararlarının bağlayıcılığı ilkesiyle; kesinleşmiş yargı kararlarının yaş düzeltmesi dışında geçerli olmaya devam etmesinin yasa önünde eşitlik ilkesiyle; Devletin sosyal güvenliği sağlayacak gerekli tedbirleri alma ve yaşlıları koruma yükümlülükleriyle bağdaşmayacak bir düzenleme getirdiği savıyla Anayasa'nın 10., 11., 60., 61. ve 138. maddelerine aykırılığı ileri sürülmüştür.

İtiraz konusu kuralla, sigortalılık süresi içerisinde doğum tarihlerinde yapılan yaş düzeltmelerinin, sigortalılara aylık bağlanmasında dikkate alınmayacağı öngörülmektedir.

Anayasa'nın 138. maddesinde, hakimlerin görevlerinde bağımsız oldukları, Anayasa'ya, yasalara ve hukuka uygun olarak vicdanî kanaatlarına göre hüküm verecekleri, yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere emir ve talimat verilemeyeceği, görülmekte olan dava hakkında yasama meclisinde soru sorulamayacağı, yasama ve yürütme organları ile idarenin mahkeme kararlarına uymak zorunda oldukları belirtilmektedir.

Devletin, personel politikasını belirlemede büyük önemi olan emeklilik düzenini, aktüeryal dengeleri gözeterek bilimsel verilere göre belirlemesi ve buna göre gerekli yasal düzenlemeleri yapması doğaldır. Devletin bilimsel verilere dayanarak kurduğu bu düzenin korunması Anayasa'nın 60. maddesinde yer alan sosyal güvenlik hakkının güvenceye alınması için de zorunlu bir gerekliliktir. Nesnel ve sürekli kurallarla sağlam ve sağlıklı temellere oturtulmayan bir sosyal güvenlik kuruluşunun, mahkeme kararları ile alınan yaş düzeltmeleri sonucu ortaya çıkan erken emeklilik gibi nedenlerle aktüeryal dengesinin bozulması, sosyal güvenlik sisteminin sürdürülemez bir duruma gelmesine sebep olabilir.

Sosyal güvenlik kurumlarına tabi olarak çalışılmaya başlanıldığı tarihten sonraki yaş düzeltmelerinin dikkate alınmayacağını öngören itiraz konusu kuralın, sosyal güvenlik sisteminin kimi aksaklıklara yol açmadan sürdürülmesi amacına yönelik olarak düzenlendiği kuşkusuzdur. Burada yargı kararı hukuksal olarak değerini ve geçerliliğini korumakta, sadece emeklilik yönünden sonuç doğurmamaktadır.

Öte yandan, yasa önünde eşitlik ilkesi, hukuksal durumları aynı olanlar için söz konusudur. Bu ilke ile eylemli değil hukuksal eşitlik öngörülmüştür. Eşitlik ilkesinin amacı, aynı durumda bulunan kişilerin yasalar karşısında aynı işleme bağlı tutulmalarını sağlamak, ayırım yapılmasını ve ayrıcalık tanınmasını önlemektir. Bu ilkeyle, aynı durumda bulunan kimi kişi ve topluluklara ayrı kurallar uygulanarak yasa karşısında eşitliğin çiğnenmesi yasaklanmıştır. Yasa önünde eşitlik, herkesin her yönden aynı kurallara bağlı tutulacağı anlamına gelmez. Durumlarındaki özellikler, kimi kişiler ya da topluluklar için değişik kuralları ve uygulamaları gerektirebilir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar farklı kurallara bağlı tutulursa Anayasa'da öngörülen eşitlik ilkesi zedelenmez.

İtiraz konusu kural, herhangi bir sosyal güvenlik kurumuna bağlı olarak çalışanlardan ilk defa çalışmaya başladıkları tarihten sonra yaş düzeltmesi yaptıranlar arasında farklılık yaratmadığından eşitlik ilkesine aykırılık görülmemiştir.

Açıklanan nedenlerle itiraz konusu kural, Anayasa'nın 10., 60. ve 138. maddelerine aykırı olmadığından istemin reddi gerekir.

Kuralın Anayasa'nın 11. ve 61. maddeleri ile ilgisi görülmemiştir.

VI- SONUÇ

17.7.1964 günlü, 506 sayılı "Sosyal Sigortalar Kanunu"nun 120. maddesinin 5198 sayılı Yasa ile eklenen üçüncü fıkrasının Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE, Fazıl SAĞLAM'ın karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA, 18.1.2005 gününde karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Üye
Mustafa BUMİN	Haşim KILIÇ	Sacit ADALI

Üye	Üye	Üye
Fulya KANTARCIOĞLU	Ahmet AKYALÇIN	Mehmet ERTEN

Üye	Üye	Üye
Mustafa YILDIRIM	Cafer ŞAT	Fazıl SAĞLAM

Üye

A. Necmi ÖZLER

Üye

Serdar ÖZGÜLDÜR

KARŞI OY

506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'nun 120. maddesine 5198 sayılı Yasa ile eklenen itiraza konu üçüncü fıkrasına göre:

. *"İş kazalarıyla meslek hastalıkları, malullük, yaşlılık ve ölüm sigortasından gelir ve aylık tahsisleri ile sermaye değerinin hesabında, iş kazasının olduğu veya meslek hastalığının hekim raporuyla ilk defa tespit edildiği veya sigortalıların yürürlükten kaldırılmış 5417 ve 6900 sayılı kanunlara veya 506 sayılı Kanun ile diğer sosyal güvenlik kurumlarına tabi olarak ilk defa çalışmaya başladığı tarihten sonraki yaş tashihleri dikkate alınmaz."*

Anılan kural bir yasal varsayım öngörmekte ve sigorta işlemleri bakımından iş kazasının olduğu veya meslek hastalığının hekim raporuyla ilk kez belirlendiği ya da sigortalının ilk kez çalışmaya başladığı tarihte sigortalının nüfus kaydında belirtilen yaşını doğru kabul ederek, bu tarihlerden sonra yapılan yaş tashihlerinin dikkate alınmayacağını öngörmektedir. Böylece sigortalı kişi, sosyal güvenlik hakkını gerçek yaşına göre değil, aksini bir yargı kararı ile kanıtlasa bile, yasada belirtilen tarihlerde nüfus kaydında gösterilen yaşa göre kullanabilmektedir.

Oysa bugünkü bilimsel olanaklarla kişinin gerçek yaşı kemik yapısına ve sair özelliklere bakılarak tıbben belirlenebilmektedir. Yasa koyucunun bilimsel olanakları ve yanılma paylarını da göz önünde tutacak bir tespit prosedürü öngörmeksizin sigorta haklarının kullanılmasını yalnızca nüfus kaydındaki doğum tarihine bağlı kılması, bu tarihten önce doğmuş olup da kendisinin herhangi bir kusuru olmaksızın sonradan nüfusa geçirilmiş bulunan kişiler bakımından, Anayasa'nın 60. maddesindeki sosyal güvenlik hakkının özünü zedeleyeceği gibi, gerçek yaşı aynı olan (aynı gün doğmuş) kişiler arasında da haklı bir neden olmaksızın yapılmış bir ayırım sonucunu doğuracaktır.

Açıklanan nedenlerle itiraz konusu kuralın iptali gerektiğinden, itirazın reddine ilişkin çoğunluk kararına katılmıyorum.

Üye

Fazıl SAĞLAM